

“ÇOCUĞUYLA OYNAYAN ANNE” RESMİYLE MARY CASSATT

Ufuk ÇETİN¹

Makale Bilgisi

Kavramsal Makale

DOI: 10.35379/cusosbil.818801

Makale Geçmişi:

Geliş 30.10.2020

Düzeltilme 16.03.2021

Kabul 29.03.2021

Anahtar Kelimeler:

Amerikan Resim Sanatı,

19. yüzyıl,

Kadın Ressamlar,

Cinsiyet Çalışmaları,

Mary Cassatt.

ÖZ

Bu makalenin konusunu ardından gelen pek çok sanatçı ve özellikle portre ressamına ilham veren, ilk kadın Kuzey Amerikalı feminist, aynı zamanda ünlü İzlenimci ressam Mary Cassatt ve “Çocuğuyla Oynayan Anne” isimli eseri oluşturur. Bu çalışmanın amacı Mary Cassatt’ın ilgili eseri ve konu seçkisi üzerinden ressamın sanat hayatını değerlendirmek ve ressamla ilgili alanyazına katkı sağlamaktır. Bu bağlamda Mary Cassatt’ın hem Amerikan kültüründe yetişmesi, hem de 19. yüzyıl ressamı olması nedeniyle, çalışma içinde 19. yüzyılda Amerikan resim sanatına yer verilmiştir. Mary Cassatt’ın eserlerindeki konu seçkisini yorumlamak, onun nasıl bir yaşantı sürdürdüğü konusunda bilgi sahibi olmayı gerektirir. Bu nedenle ressamın biyografisine değinilmiş ve üslubunu belirgin biçimde ortaya koyan eserleri seçilerek, çalışmada bu eserler değerlendirilmiştir.

MARY CASSATT BY HER PAINTING “MOTHER PLAYING WITH CHILD”

Article Info

Conceptual Article

DOI: 10.35379/cusosbil.818801

Article History:

Received 30.10.2020

Revised 16.03.2021

Accepted 29.03.2021

Keywords:

American Painting Art,

19th Century,

Woman Painters,

Gender Studies,

Mary Cassatt.

ABSTRACT

The subject of this article is Mary Cassatt, the first woman North American feminist, and also the famous Impressionist, and the work “The Mother Playing With Her Child”, inspired many artists and especially for portrait painters. The aim of this article is Mary Cassatt’s art life through Cassatt’s related work and subject selection and to contribute to the literature on the artist. In this context, because Mary Cassatt was raised in American culture and a 19th century painter, the study included American painting in the 19th century. Interpreting the selection of subjects in Mary Cassatt’s works, commenting the selection of subjects in Mary Cassatt’s works requires knowledge of what kind of life she lead. For this reason, the artist’s biography was mentioned and the works that clearly revealed her style were selected and these works were evaluated within the study.

¹ Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Çorlu Mühendislik Fakültesi, ucetin@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5102-8183

Alıntılanak için/Cite as: Çetin, U. (2021), “Çocuğuyla Oynayan Anne” Resmiyle Mary Cassatt, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30 (1), 105-118.

GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri'nde 19. yüzyıl muazzam bir büyüme ve değişim dönemi idi. Yeni ulus, tarım ekonomisinden endüstriyel ekonomiye geçiş, batıya doğru büyük bir genişleme, yerli halkların yerinden edilmesi, teknoloji ve ulaşımda hızlı ilerlemeler ve bir iç savaş yaşadı.

İç Savaşı takip eden on yıllarda, Birleşik Devletler bir sanayi devi olarak ortaya çıktı. Eski endüstriler genişledi ve petrol rafinerisi, çelik üretimi ve elektrik enerjisi gibi birçok yeni endüstriyel alan görüldü. Demiryolları önemli ölçüde genişleyerek ülkenin en uzak kısımlarını bile ulusal bir pazar ekonomisine dönüştürdü (Nemser, 1973, s. 26).

Endüstriyel büyüme Amerikan toplumunun dönüşümüne de katkı sağladı. Yeni bir zengin sanayici sınıfı ve rahat bir orta sınıfın varlığı söz konusuydu. Aynı zamanda, oldukça geniş bir "mavi yakalı" işçi sınıfı da bulunuyordu. Sanayileşmeyi gerçekleştiren işgücü, ülkeye yeni gelen milyonlarca göçmenden ve hatta kırsal alanlarda yaşayan nüfustan daha fazla sayıda göçmenden oluşuyordu. Amerikan toplumu her zamankinden daha kozmopolit bir hâle geldi.

Bu dönemin ekonomik refahından herkes yararlanamıyordu. Çoğu işçi, tipik olarak, yılın en azından büyük bir bölümünde işsizdi ve çalıştıkları zaman maaşları da nispeten düşüktü. Bu durum, birçok işçinin işçi sendikalarını desteklemesine ve dolayısıyla üye olmasına yol açtı (Beverly, 1954, s. 55).

Bu arada, teknoloji ve artan üretim çiftlik ürünleri için daha fazla rekabete sürükleyen ve düşen fiyatlara yol açtığından çiftçiler de zor günler yaşadı. Çiftliklerdeki zor zamanlar birçok gencin, daha iyi iş fırsatları arayışıyla, büyümekte ve gelişmekte olan kentlere taşınmasına neden oldu.

1840'larda ve 1850'lerde doğan Amerikalılar, yaşamlarında önemli değişikliklere tanık olacaklardı. Bu değişikliklerin bazıları, kapsamlı bir teknolojik devrim nedeniyle gerçekleşmişti. Örneğin, bir neslin ana ışık kaynağı mumlardan gaz lambalarına ve ardından elektrikli ampullere geçmesi, ulaşımlarının yürüme ve beygir gücünden buharlı lokomotiflere, elektrikli tramvay arabalarına ve hatta benzinli otomobillere doğru transfer olacağını görecektirdi. 19. yüzyılın ortalarındaki nesil insanların büyük çoğunluğunun tarıma dâhil olduğu bir toplumda doğdular, milyonlarca insanın çalışma şeklini ve yaşadıkları yeri kökten değiştiren bir sanayi devrimi yaşadılar. Dahası, bu nesil milyonlarca insanın kırsal Amerika'dan ülkenin hızla büyüyen şehirlerine göçünü deneyimledi.

19. yüzyılda kadın ve erkek eşit değildi. Kadınlar 'zayıf cinsiyet' olarak görülüyordu. Bu bakış açısı özellikle orta sınıfa ait kadınları etkilemişti; çünkü evden ayrılmak veya işe gitmek için hiçbir nedenleri yoktu. Orta sınıf kadınlar rollerini çok ciddiye aldı; çünkü yoksulluk vb. durumlar için endişelenmeleri gerekmiyordu. Ya fabrikalarda ya da daha zengin haneler için ev işlerinde veyahut da aile işletmelerinde çalıştılar. Pek çok kadın ayrıca fabrikalar için giysi ve ayakkabı üretimi, çamaşır yıkama, çarşı veya sokaklarda satılacak atıştırmalıklar hazırlamak gibi ev eksenli işler yaptı. Viktorya toplumundaki kadınların hayatta tek bir temel rolü vardı; evlenmek ve kocalarının çıkarlarına, işlerine katılmak. Evlenmeden önce, zengin bir aileden olmadıkları sürece, örgü, yemek yapma, çamaşır ve bulaşık yıkama, temizlik gibi ev hanımı becerilerini öğrenirdi. Evli kadınlar kocaları çalışırken ve haftalık maaş getirirken çocuklara bakmak için evde kalıyorlardı. Bekarlarsa, garson olarak çalışmak, yemek pişirmek gibi bir nevi hizmete dayalı işler yapıyorlardı. Pek çok genç kadından, sadece evlenmeleri ve çocuk sahibi olmaları bekleniyordu (Cott, 1992).

19. yüzyılın sonu, bir kargaşa ve değişim dönemi idi. Bu dönemde kadınların yaşamlarında gerilimler görüldü. Yasaklanmış kadınlar olarak, anne rolü, evin ve ailenin korumasını sağlamak çoğunlukla kadınlar için çok ağır sorumluluklar getirmişti. Sonuçta fiziksel ve zihinsel sağlıkları bozulmaya başladı. Eğitim, istihdam ve sosyal pek çok konudaki yeni fırsatlar, birçok kadının toplumun kendilerine biçtiği rolü sorgulamasına neden olmuştu. Bu faaliyetlerden herhangi birine dâhil olmak, genellikle, o yıllarda kadınlar için yeni roller oluşturan beklenmedik sonuçlara ve eylemlere yol açmıştı (Clinton, 1984).

Bu dönemde toplumun sosyal ve ahlaki yapısının, günlük yaşantının ve hatta kadına bakış açısının belirgin bir biçimde resim sanatına yansıdığını görmek mümkündür. Mary Cassatt, Berthe Morrisot, Marie Bracquemond, Cecilia Beaux, Laura Muntz Lyall gibi iyi yetişmiş ve belli bir ideolojiye sahip kadın ressamlar, resimlerinde kadına biçilen sosyal rolü eserlerinde açıkça yansıttılar.

19. yüzyılın İzlenimcileri arasında, özellikle kadınları ve anne-çocuk ikilisini ele aldığı çalışmalarıyla sanat tarihinde kendine önemli bir yer edinen Mary Cassatt resimlerinde dönemin geleneksel konu seçkisini takip etti. Kırdan vakit geçiren, günlük işlerle ilgilenen, çocuğunu uyutan, yıkayan, çocuğuna kitap okuyan, çocuğuyla oynayan, örgü ören, dikiş diken, gazete okuyan sıradan kadınlar, bir başka söylemle kadın/anne-çocuk imgesi Cassatt'ın en çok resmettiği figürlerdi.

Cassatt'ın esas çalışma konusu portrelerdi; kucağında bebeğini tutan anne konusunu işlediği birçok resim yaptı. Degas, Cassatt'ın anne ve bebek resimlerinden birini gördüğünde, resimdeki biraz fazlaca güzel ve pak bebek karşısında büyük bir kızgınlıkla şöyle demişti: “*Bakin! Dadısıyla bebek İsa*” (Sérullaz, 1998, s. 70). Degas'ın ifadesi, Cassatt'ın anne-çocuk imgesini ele aldığı eserlerinde izleyiciye neyi hatırlattığını oldukça iyi özetlemektedir.

Bu makalenin konusunu ardından gelen pek çok sanatçı ve özellikle portre ressamına ilham veren, ilk kadın Kuzey Amerikalı feminist, ünlü İzlenimci ressam Mary Cassatt ve “Çocuğuyla Oynayan Anne” isimli eseri oluşturur. Çalışmanın amacı Mary Cassatt'ın biyografisi eşliğinde, resimlerdeki konu seçkisini ele alarak söz konusu eserin ikonografisini Meryem ve çocuk İsa tasvirlerinin paralelinde çözümlenektir.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Hıristiyanların “koruyucu azize” olarak kabul ettikleri, “Tanrı Anası” (*Theotokos*), “Tümüyle Kutsal” (*Panagia*), “Lekesiz” (*Panamomitos*), “Tertemiz” (*Akhrantos*) gibi *epithet*lerle nitelenen Meryem'in çocuk İsa (*Immanuel*) ile birlikte temsili, Hıristiyan ikonografisinde çok yaygındır ve özellikle Orta Çağ boyunca, Doğu Ortodoks ikonografisinde geleneksel hâle gelen birçok alt kategoriye ayrılmıştır. Genellikle Bizans Sanatı'ndaki tasvir edilme biçimine göre Meryem, “Theotokos” veya “Panagia” *epithet*ine ek olarak, “Agiosoritissa”, “Blakhernitissa”, “Hodegitria”, “Eleousa”, “Deksiokratousa” gibi isimlerle adlandırılmaktadır (Earls, 1987, s. 174; Chaillot, 2019, s. 122; Kaya Zenbilci, 2020a, s. 103).

Hem “Tanrı Doğuran” ve “El Değmemiş” olarak kutsiyet atfedilen hem de Bizanslılar için imparatorluğun, başkent Konstantinopolis'in (*İstanbul*) ve Kudüs gibi diğer bazı kentlerin özel koruyucusu olduğuna inanılan Meryem'in, insan eliyle yapılan tasvirlerinin mucizevi olduğu düşünülmüştür (Kaya Zenbilci, 2020a, s. 103). Buna bağlı olarak Batı'da, Erken Orta Çağ'dan itibaren hiyeratik Bizans modelleri yakından takip edilmiştir. 11.-12. yüzyıllarda Meryem'e bağlılık önem kazanmış; Benedikten ile Şartrö manastırları ve sonrasında Dominikenler ile Fransiskanlar Meryem'e bağlılıklarını artırmışlardır (Kaya Zenbilci, 2019, s. 46).

12. ve 13. yüzyıllarda “Bakire” kültürünün artan önemi ile kişisel inanç biçimlerini vurgulamak için çeşitli tasvir biçimleri geliştirilmiştir. Buna göre; tipik Gotik ve Rönesans resim anlayışında, Meryem kucağında çocuk İsa ile birlikte; kollarında tuttuğu çocuğuna sarılmış vaziyettedir (Schiller, 1971, s. 112).

Hıristiyan resim sanatında alçakgönüllülüğü sembolize eden Meryem genelde tam boy betimlenen çocuk İsa'yı kucağında tutar ve büst halinde temsil edilir. Bu tasvir biçimi, Fransiskan inanç sisteminin bir ürünüdür ve Simone Martini'nin “Madonna” tasvirlerinden kaynaklandığı söylenebilir. Geç Orta Çağ'da Madonna tiplerini hızla İtalya'ya yayılmış; 1375 dolaylarından itibaren İspanya, Fransa ve Almanya'da farklı Meryem tiplerini ortaya çıkarmıştır. Erken *Trecento* Sanat Dönemi'nde Meryem ve çocuk İsa tasvirleri popüler hâle gelmiştir (Rossi, 2005, s. 11).

“Anne ve çocuk” tasvirlerinin en eski temsilleri, V. Lasareff'in belirttiği üzere, Doğu Roma (*Bizans*) İmparatorluğu'nda geliştirilmiştir. Burada, -843'e kadar süren- fiziksel temsilleri “idol” olarak reddeden kültürdeki ikonoklastik/tasvir kırıcı duruma rağmen, anne ve çocuk tasvirlerine saygı duyulmuş, anne ve çocuk imgesi oldukça gelenekselleşmiş bir biçimde temsil edilmiştir. Simgesel anlamlar içeren ve birbirini tekrar eden bu görüntüler, Yunancada “*eikon*” (*ikona*) olarak tanımlanıyordu ve toplumun büyük bir kesimi için önem arz ediyordu. Sözgelimi; 536 yılında Konstantinopolis'e yaptığı ziyarette Papa Agapetus, Meryem'e saygı duyulmasına ve Meryem'in kiliselerde tasvir edilmesine karşı olduğu için suçlanmıştı (Lasareff, 1938, s. 27).

Doğu Hıristiyanlığının tasvir örneklerinde, Meryem kucağındaki çocuk İsa ile, örtüsünün (*maphorion*) üstüne Bizans incileriyle süslenmiş (*pendulia*) taç takarken ve taht üzerinde otururken görülmektedir. Bizans sanatsal üslubu, Batı Avrupa'da, özellikle imparatorluğun hâkimiyeti zamanla Doğu Avrupa'nın bazı kısımlarına, Yunanistan'a ve İtalya topraklarının çoğuna yayıldığında, bu coğrafyalar için etkisini uzun süre devam ettirecek “kritik” bir rol oynamıştır. Bizans'ın el yazmaları, fildişleri, altın, gümüş eserleri ve lüks tekstiller Batı'ya yayılmıştır (Nees, 2002, s. 143-145). İmparatorluğun çöküşünden sonra uzun zaman Bizans üslubu Batı'daki tasvir sanatını etkilemiş ve dolaylı olarak varlığını sürdürmüştür.

İğinc gibi görünse de, Antik Dönem ve Erken Hıristiyan Dönemi tasvirlerinin konu seçkisindeki gelenek, sonraki dönemlerde, kesintisiz bir biçimde yüzyıllar boyunca devam etmiştir. Yunan ve Roma mitolojisinin kahramanları, Tevrat ve İncil'den alıntılanan konular, Meryem ve İsa, Âdem ve Havva, Hıristiyan aziz ve azizeleri, sanatta “devrim”in gerçekleştiği Avrupa Rönesans'ından itibaren resimlere konu edinilmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde konu seçkisi hareket/devinim, ışık-gölge etkisini en iyi biçimde yansıtabilecek her şeyi içine alsada; önceki dönemlerin klasik konuları biçim ve anlam değiştirerek resimdeki varlığını sürdürmüştür: Paul

Cezanne'nin (1839-1906) "Modern Bir Olympia" (yak. 1873), Édouard Manet'nin (1832-1883) "Olympia" (1863) ya da Mary Cassatt'ın anne-çocuk ikilisini resmettiği çoğu eserinde olduğu gibi.

19. Yüzyılda Amerikan Resim Sanatı

19. yüzyıl, Amerika Birleşik Devletleri'nde, alışılmışın ötesinde bir büyüme ve değişim evresini ifade eder. Yüzyılın sonlarına doğru, Birleşik Devletler, yeni teknolojiler (telgraf ve çelik gibi), genişleyen demiryolu ağı, kömür, kereste, petrol ve tarım arazileri gibi bol miktarda doğal kaynaklar üzerine inşa edilmiş, önde gelen bir küresel endüstriyel güç hâline dönüşmüştü. Bu dönüşüm nihai olarak Sanayi Devrimi'ni başlattı (Howat ve Pilgrim, 1973, s. 86).

Ülkedeki sanayi hamlelerine ek olarak kültür-sanat ortamının da geliştiği bir dönem olan 19. yüzyılda sanayicilerin sanatla olan ilişkisi incelemeye değerdir. Bu dönemde petrol yatırımcıları ülkenin sanat ortamına katkıda bulundular ve sanat eserlerini bir yatırım aracı olarak gördüler; ilk çağdaş sanat müzelerinin temellerini attılar.

İlk tanınmış ABD resim okulu olan Hudson River Okulu 1820'de kuruldu. Thomas Cole, bu okulun kurucusu olarak Albert Bierstadt, Frederic Edwin Kilisesi, Thomas Doughty ve diğerlerini içeren Hudson River hareketine öncülük etti. Müzik ve edebiyatta olduğu gibi, sanatın gelişimi, sanatçıların Yeni Dünya'nın kendine özgü konular sunduğunu algılayana kadar devam etti. Bu durumda yerleşimin batıya doğru genişlemesi, sınır manzaralarının sınırsız güzelliği ressamların da dikkatini çekmeyi başarmıştı.

Hudson River ressamlarının doğrudan gözlemedikleri basit şeylerin resimlerini yapmış John Kensett ve Luministler gibi daha sonraki sanatçıları etkileyerek, sonraki kuşaklara ilham vermişti. George Inness ve tonalistler (Albert Pinkham Ryder ve Ralph Blakelock'u da kapsayan) ve kırsal ABD'yi (deniz, dağlar ve yakınlarında yaşayan insanlar) tasvir eden Winslow Homer (1836-1910) dönemin önemli ressamları arasındadır. Hudson River Okulu manzara ressamı Robert S. Duncanson, ilk önemli Afro-Amerikan ressamlardan biriydi. Resimleri kuşları belgeleyen bir ornitolog olan John James Audubon, ABD'nin en önemli doğa bilimci sanatçıları arasındaydı. Büyük eserleri, Amerika Kuşları (1827-1839) başlıklı renkli bir dizi, en iyi ornitolojik çalışma olarak kabul edilmektedir. Edward Hicks, ABD halk ressamı ve Dostları Derneği'nin seçkin bir üyesiydi. Resimleri nedeniyle Quaker ikonu oldu (Sweet, 1954, s. 36).

Birçoğu arazinin genişliğini ve üzerinde yaşayan yerli halkın kültürünü vurgulayan Büyük Batı resimleri de ayrı bir tür hâline geldi. George Catlin, Batı'yı ve halkını mümkün olduğunca olduğu gibi tasvir etti. George Caleb Bingham ve daha sonra Frederick Remington, Charles M. Russell, fotoğrafçı Edward S. Curtis ve diğerleri, ABD Batılı mirasını ve Eski Amerikan Batısı'nı sanatlarıyla tarihe geçmişlerdi.

Tarihi konular 19. yüzyılda ABD sanatında popülerlik elde edememiş olmasına rağmen, Alman doğumlu Emanuel Leutze tarafından yapılmış "Washington Crossing the Delaware" ABD'nin en ünlü resimleri arasında yer almaktadır. William B. T. Trego'nun tarihî ve askerî resimleri de önemli çalışmalar arasında görülmektedir (Powel, 1954, s. 25).

19. yüzyılda ABD'deki portre ressamları genellikle, Ammi Phillips gibi herhangi bir akademik eğitim almamış ressamlardan ve Thomas Sully'nin çalışmalarından oluşuyordu. Orta sınıf şehir hayatı resimlerini, romantik dürüstlük için genel tercihleri altüst eden samimiyeti, tavizsiz bir Gerçekçi olan Thomas Eakins'de (1844-1916) bulmuştu. Sonuç olarak, o zamandan beri en önemli ABD sanatçılarından biri olarak tanınmasına rağmen, yaşamı boyunca önemli ölçüde başarılı değildi. Oysa Eakins'in öğrencilerinden biri, uluslararası beğeni kazanan ilk Afro-Amerikan ressam Henry Ossawa Tanner olmuştu.

Aslında Philadelphia'da yaşayan bir *trompe-l'oeil* tarzı natüremort resim, Raphaelle Peale (Peale ailesinin birkaç sanatçısından biri), William Michael Harnett ve John F. Peto'nun eserlerinden oluşuyordu (Taylor, 1950, s. 46).

Dönemin en başarılı Amerikan heykeltıraşı Hiram Powers, ABD'yi otuzlu yaşlarının başında, "Eve Tempted" gibi idealize görünen kadın nüleri için geleneksel bir stil benimsediği Avrupa'da yaşamını sürdürmek amacıyla terk etti. Amerikan olarak kabul edilen birkaç önemli ressam, hayatlarının çoğunu, özellikle de Fransız İzlenimciliğinden etkilenen Mary Cassatt, James McNeill Whistler ve John Singer Sargent'da dâhil olmak üzere Paris'te geçirdi. Theodore Robinson 1887'de Fransa'yı ziyaret etti; Monet ile arkadaş oldu ve yeni tekniği benimseyen ilk ABD ressamlarından biri hâline geldi. Yüzyılın son yıllarında Childe Hassam ve Frank W. Benson gibi sanatçıların uyguladığı Amerikan İzlenimciliği popülerlik kazandı.

Yüzyılın son yirmi yılında Amerikan toplumundaki önemli gelişmelerden biri, erkeklerle ekonomik ve politik eşitlik isteyen ve elde eden daha fazla kadının ortaya çıkması olmuştur.

Mary Cassatt, kadın hareketini coşkuyla onaylamıştı. Cassatt, birçok insanın özgürlüğüne kavuşan bir kadının rahat bir kadın ile aynı olduğuna inandığı veya inanmış gibi davrandığı bir zamanda özgürleşti. Cassatt Philadelphia'daki evini terk etti ve birçok Amerikalı tarafından sanattaki konumu ne olursa olsun "günahın başkenti" olarak görülen Paris'e gitti. Böylece kendini, sanatta olduğu gibi hayatta da "bağımsız" ilan etti. Asla evlenmedi, çalışmaları için sadece yaşadı ve sanat hayatının erken döneminde yaptığı resimleri satarak kendini profesyonel bir ressam olarak geliştirdi (Bachmann ve Piland, 1978, s. 62).

Mary Cassatt'ın kadınlarının sorumlulukları ve detaylı çalışmaları Picasso'nun sanatı gibi anlaşılabilir değildi. Fakat Picasso'nun çalışmalarıyla da yüzeysel bağlantısı vardı. Ancak Cassatt'ın düşünce ve politikadaki feminizmi, çalışmalarındaki feminizme tam olarak karşılık geliyordu. Cassatt ara sıra da olsa çoğunlukla ailesinin üyelerinden olan erkek figürlerini de resimlerinde kullanmıştı.

Figürlü resimlerini manzara içinde betimlemiş ancak hiç tek başına manzara resimleri yapmamıştır. Genellikle yaptığı figürler kadınlar ve çocuklardı, hatta annelerinin kollarındaki bebeklerdi.

Bazı çağdaş feminist teoriler, gerçekten özgürleştirilmiş kadın için bebek sahibi olmayı ve çocuk yetiştirmeyi kabul etmemektedir. Bu görüşün kesinlikle Mary Cassatt'ın yaşamı boyunca tüm çalışmalarında var olmadığı görülmektedir (Clinton ve Lunardini, 2000, s. 48).

1844'den 1926'ya kadar yaşamış, Philadelphia'ya çocukken gelmişti. Çalışma hayatını geçirdiği Paris'te Cassatt, bebeklerin ve çocuk bakımının "feminizm" in vazgeçilmez bir parçası olduğu toplumlarda yaşamıştır. Kadınların hayatlarının bu alanlarına aslında katılmadan girebilmeyi başarmış ve belki de hiçbir ressamın daha önce veya o zamandan beri olmadığı gibi yapmıştır.

Mary Cassatt

Mary Stevenson Cassatt (Şekil 1), 22 Mayıs 1844'te Pittsburgh'un bir parçası olan Allegheny şehrinde doğdu. Mary, Bay ve Bayan Robert Simpson Cassatt'ın hayatta kalan dördüncü çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Babası emlak ve hisse senedi aracılığıyla para kazanmış, ancak her iki işine de gönülden kendini adanmıştı. Bir süre Allegheny şehrinin belediye başkanlığı yaptı ve belediyenin diğer görevlerini de üstlendi. Mary beş yaşındayken aile, Mary'nin Amerika'nın merkezi olarak gördüğü Philadelphia'ya taşındılar, Mary'nin kardeşleri Aleck ve Gardener da orada yaşıyordu. İki yıl sonra ise Cassatt Paris'e taşındı.

Mary Cassatt'ın ne zaman sanatçı olmak istediği konusunda bilgi sahibi değiliz; ancak çok genç yaşta sanat hayatına dâhil olmuştu. Paris'i henüz yedi yaşındayken görmüş ve görür görmez de kente hayran kalmıştı. İki yıl sonra aile, kardeşi Aleck'in mühendislik çalışmalarını ilerletmesi için önce Heidelberg'e, ardından Darmstadt'a geçmişti. Cassatt'ın diğer erkek kardeşi Robert, 1855'te Darmstadt'ta öldü ve aile, Ingres ve Delacroix'in egemen olduğu bünyesinde uluslararası bir sanat sergisi de bulunan Evrensel Sergi'yi görmek için Paris'e uğrayarak Philadelphia'ya döndü.

Mary Cassatt altı yıl sonra, iç savaşın ilk yılında, ülkenin en saygın sanat okulu kabul edilen Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydoldu. Orada dört yıl eğitim alarak, antik heykelden geleneksel çizim programına geçerek, günlük hayattan resimler yapmaya başladı (Baker ve Hess, 1973). Eski ustaları kopyalamanın ve eserlerini incelemenin sanata hâkim olmanın en iyi yolu olduğu düşüncesiyle, 1866'da Paris'e taşındı. Orada, yerleşik bir sanatçı olarak sonraki dört yılın çoğunu kendi başına müzelerde, eski ustaları kopyalayıp, eskiz gezileri yaparak geçirdi.

Zamanının kadınlarını kariyer yapmaktan caydırmış olsalar da, Cassatt 16 yaşında Philadelphia'daki Pennsylvania Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydolmuştu. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, erkeklerin eğitim aldığı fakülteye diğer öğrenciler, onun aralarına katılmasına çok kızmışlardı. Cassatt ayrıca müfredatın yavaş temposu ve yetersiz özellikleri yüzünden hayal kırıklığına uğramıştı. Programdan ayrılmaya ve eski ustaların eserlerini ilk elden çalışabileceği Avrupa'ya taşınmaya karar vermişti. Ailesinin itirazlarına rağmen özellikle babası, bir "bohem" olarak yurtdışında yaşamaktansa kızının ölmesini tercih edeceğini açıklamıştı. Bütün bunlar feminist bir kişiliğe dönüşmesine yardımcı oldu. Erkekler her zaman Cassatt'a göre yoluna set çeken, ona zorluk çıkaran kişilerdi. Cassatt 1866 yılında Paris'e gitmişti. Öğrenimine Louvre'da özel sanat dersleri alarak başladı ve burada eğitim görüp, başyapıtları kopyalamıştı. Fransız hükümeti tarafından her yıl düzenlenen prestijli Paris Salonu'nda portrelerinden birinin seçildiği 1868 yılına kadar, belirsizlik içinde resim yapmaya devam etti. Cassatt, babasının kendisini onaylamayan sözlerinin kulaklarında yankılanarak, çok beğenilen bir tablosunu Mary Stevenson adıyla sunmuştu (Green, 1983).

Sadece başarılarını takdir etmek için sanatlarında kadınlığı ve annelik kavramlarını yücelten çağdaş resimle ilgilenen kişileri anımsamak önemlidir. Annelerin ve çocukların tasvirinde asla yanlış bir uygulama bulunmamaktadır.

Şekil 1. Mary Cassatt, 1914, Archives of American Art, Smithsonian Institution
(www.si.edu/object/mary-cassatt:AAADCD_item_4001).

Mary Cassatt gördüklerini ve ışığı, diğer İzlenimciler arasında alışılmış olduğu gibi resimlemiştir. “İzlenimci” terimini kullanmayı bırakmış ve hayatının sonuna kadar meslektaşlarına ve kendisine “Bağımsızlar” demiştir. Bununla birlikte, İzlenimci yaklaşıma sadakati ve psikolojik durumları ile ışığın durumunu yansıtmayı sağlayan duyarlılığı, anneleri ve çocukları benzersiz bir şekilde aktarmasını sağladı.

Resimlerinde kadınları genellikle evde veya evin bir bölümünde -örneğin bahçesinde- göstermiştir. Cassatt aslında kadınlarla çalışmayı seviyordu; onların sorumlulukları ve gündelik yaşantıları bir feminist olarak dikkatini çekiyordu. Mary Cassatt’ın resimlerinde kadınlar kimi zaman çay servisi ederken (Şekil 7), operadaki locasında öne doğru eğilip, gördüğü ve duyduğu her şeyin tadını çıkarırken (Şekil 9), çayda otururken (Şekil 7), gazetesini okurken (Şekil 8), goblen çerçevesini dikerken veya çalışırken (Şekil 2), bahçede sohbet ederken (Şekil 10) ya da bunun gibi gündelik yaşam içinde sıradan işlerle uğraşırken betimlenmiştir (Stevenson ve Monro, 1948, s. 33). Her yaşta bu kadınlar kendi başlarına varlıklardır. Sanat ve edebiyattaki pek çok kadının yaptığı gibi, erkek sanatçı, erkek kahraman veya erkek alıcı uğruna orada mevcut değildir.

Şekil 2. Young Mother Sewing, Mary Cassatt, Yağlıboya, 92.4 x 73.7 cm, 1900, The Metropolitan Museum of Art
(www.metmuseum.org/art/collection/search/10425).

Şekil 3. Child in a Straw Hat, Mary Cassatt, Yağlıboya, 65.3 x 49.2 cm, 1886, National Gallery of Art, Collection of Mr. and Mrs. Paul Mellon (www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html).

Cassatt sadece Abbott Thayer'den değil, aynı zamanda Raphael gibi anne ve çocuk temasını işleyen büyük ressamlardan da ayrılmaktadır. Raphael, Mary Cassatt'tan daha büyük bir sanatçıydı ve bu nedenle tüm izlenimcilerden daha önemliydi. Ancak bir açıdan Viktoryen dönemde yaşamış olan Cassatt bir Amerikalı kadın ressam olarak, Rönesans İtalyanların yapmadığı şeyleri yapmayı başardı (Rewald, 1961, s.28).

Mary Cassatt'ın hassas ve derin tabloları, portre sanatını yeniden tanımladı ve sanatta kadınlar için hem sanatçı, hem de konu olarak engelleri aştı. Cassatt'ın çalışmaları günlük yaşamlarını yaşayan kadın ve çocukların iç görü tasvirine odaklanmaktadır. Çocuklar ise kimi zaman tek başlarına (Şekil 3), kimi zaman annelerinin yanında anneleriyle oynarken ve sohbet ederken (Şekil 10), ara sıra anneleri çalışırken yanlarında durarak (Şekil 2), kimi zaman sahilde oynarken (Şekil 3), bazen de anneleriyle yolculuk veya gezinti sırasında tasvir edilmişlerdir (Şekil 5).

Elli görkemli görüntü, Japon tahta bloklarına olan erken ilgiden modernist teknikleri keşfetmesine kadar Cassatt'ın çalışmasının kapsamını oluşturdu. Cassatt öncü bir kadın sanatçı ve İzlenimci resmin Amerikan yüzü olarak adlandırılmıştır. Eserlerinin bazıları tanınmış olup; bir kısmı özel koleksiyonlar için yapılmış ve nadiren çoğaltılmıştır. Fransız İzlenimciliği ve Post-Empresyonizm'in önemini yeniden vurgulamıştır. Cassatt, Fransız ve Amerikan sanatının erkek egemen dünyalarında kadın varlığını ve içinde yaşadığı, çalıştığı farklı dünyaları uzlaştırma yeteneğini gösteren ilginç bir ressamdır.

Şekil 4. Children Playing on the Beach, Mary Cassatt, Yağlıboya, 97.4 x 74.2 cm, 1884, National Gallery of Art, Ailsa Mellon Bruce Collection (www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html#slide_5).

İzlenimci ressamlardan biri olan Mary Cassatt'ın paradoks bir hayatı vardı: Amerika'da doğmuştur; ama Fransa'da yaşamış ve çalışmıştır. Klasik eğitimli bir sanatçı olmasına rağmen, radikal olmayı tercih ederek hiç evlenmemiştir. Klasik eğitimden kastedilen okuma yazma, Yunanca ve Latince, matematik ve fen bilgisi öğrenimi ile kız öğrenciler için ev işleri ve evle ilgili diğer tüm pratik bilgilerin edinilmesinden oluşuyordu. Bunkdaki amaç onların iyi birer ev hanımı olarak eşlerine ve çocuklarına, kısacası evlerine hizmet etmelerini sağlamaktı. O dönemde kadınlar temel bazı eğitimleri alıp iyi bir ev hanımı olmak için zamanlarını bekliyorlardı. Cassatt yaşamış olduğu dönemin kadınlara yüklediği rolleri tamamen reddetmiş hiç evlenmemiş ve kendi kararlarını alma yolunu tercih etmiştir. Yaşadığı dönemde kadınlar günlük ev işleri yapmakla yükümlüydüler. Kadınların sanatla ilgilenmesi bu konuda eğitim alması mümkün değildi. Kadınlar sadece okuma yazma Yunanca Latince matematik fen ve ev işleri gibi konularda klasik bir eğitim almak mecburiyetindeydiler. Özgür iradesini kullanarak tamamen erkek egemenliğinde olan bir dünyada ressam olarak erkek ressamlar arasına katılması, Avrupa'da okula devam etmesi onun toplum kurallarını hiçe sayarak kendi kararını alması çok hoş karşılaşılan bir durum değildi. Öte yandan, zarif, sevgisini açıkça gösteren annelerle çocuk portreleri çizmiştir. Çalışmalarıyla Amerikan resim sanatında sıra dışı bir kadın ressam olarak kişisel ve sanatsal çabalarına yeni bir bakış açısı sunmuştur.

Şekil 5. The Boating Party, Mary Cassatt, Yağlıboya, 90 × 117.3 cm, 1893, National Gallery of Art, Chester Dale Collection, Washington, D.C. (www.britannica.com/biography/Mary-Cassatt)

Mary Cassatt, Viktorya Dönemi olarak isimlendirilen bir dönemde resimlerini yapmaya başlamıştı. Bu dönem ismini 1819'dan 1901'e kadar İngiltere'yi yöneten kraliçe Victoria'dan almıştır.

Cassatt'ın 1880'lerde yaptığı "Five O'Clock Tea" (Şekil 7), resmine bakalım. Kadınların öğleden sonra "evde" sosyal olarak toplanıp bir araya gelmeleri bir gelenektir. Ev sahipleri misafirlerini "misafir odası" adı verilen bir oturma odasına davet ediyordu. Buradaki çalışmalardan Mary Cassatt'ın, Five O'Clock Tea isimli 1880 yılına ait tabloda görülen konunun şapkasını, eldivenlerini veya paltosunu çıkarmadığını, bu yüzden ağırlanmasını abartmayacağı görülmektedir. Bu tip ev ziyaretleri genellikle yaklaşık 15 ile 30 dakika arasında sürüyordu. Bazen bazı ev sahipleri misafir kabul edecekleri belirli bir günü bile önceden belirliyorlardı. Viktorya döneminde ziyaretçilerin davet edilmesine gerek yoktu. Sadece kapıda görünmeleri yetiyordu. Ev sahibi eğer ziyaretçiyi görmek isterse, onu içeri davet ederdi. Eğer istemezse ziyaretçiye ev sahibinin evde olmadığı söyleniyordu. Ziyaretçiler bu durumda ev sahibine kendilerine uğradıklarını bildirmek için kartlarını bırakırlardı. Bu elbette telefonun icadından önceydi.

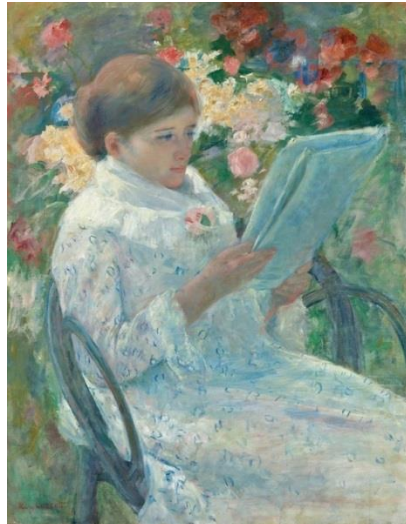

Şekil 6. A Woman Seated Beside a Vase of Flowers, Edgar Degas, Yağlıboya, 73.7 x 92.7 cm, 1865, The Metropolitan Museum of Art (www.metmuseum.org/art/collection/search/436121).

Şekil 7. Five O'Clock Tea, Mary Cassatt, Yağlıboya, 64.77 x 92.07 cm, 1880, Museum Of Fine Arts, Boston (www.artsy.net/article/artsy-editorial-mary-cassatt-painted-domestic-life-way-male-impressionists).

Şekil 8. On a Balcony, Mary Cassatt, Yağlıboya, 89.9 x 65.2 cm, 1878, Art Institute of Chicago (www.britannica.com/biography/Mary-Cassatt).

Şekil 9. The Loge, Mary Cassatt, Yağlıboya, 79.8 x 63.8 cm, 1882, National Gallery of Art, Washington, D.C (www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html#slide_4).

Mary Cassatt'ın İzlenimci etkiyi yansıttığı “Çocuğuyla Oynayan Anne” (Şekil 10) eserini incelediğimizde figürlerin giysilerinden mevsimin sonbahar, ilkbahar ya da yaz olduğu sonucuna varabiliriz. Tam olarak günün hangi zamanı olduğunu söylemek ise zordur; ancak öğleden sonra olma ihtimali kuvvetlidir. Ressamın bizi güneşin doğayı aydınlattığı ve çimenler üzerinde gezindiği bir arka plandan, bu sade betimlemede ön düzlemdeki iki figüre yönelttiğini görürüz. Çimenler üzerinde birbirlerine odaklanmış, sıradan bir günde, sıradan bir an içinde var olan bir anne ve çocuğu bulunmaktadır.

Anne sağda ve çimenler üzerinde oturur bir şekilde beyaz elbisesi, tül yeleği ve topuz saçlarıyla dönemin tipik bir kadın portresini yansıtmaktadır. Anne sol elini yanı başında oturan kısa dalgalı, sarı saçlı ve beyaz tülenden uzun kollu elbisesiyle oturan çocuğuna uzatmıştır. Annenin avucunda Kuzey Amerika'ya özgü sarı çiçekli Frenk üzümü (*Ribes odoratum*) vardır. Aslında Cassatt'ın bu eseriyle kendi çocukluğunun geçtiği topraklara göndermede bulunduğu düşünülebilir.

Şekil 10. Mother Playing with Child, (Çocuğuyla oynayan Anne), Mary Cassatt, karton üzerine monte edilmiş dokuma kağıt üzerine pastel, 64.8 x 80 cm, 1897, The Metropolitan Museum of Art (https://www.metmuseum.org/art/collection/search/10404).

Öte yandan, Cassatt'ın bu eseri Meryem ve çocuk İsa ikonografisine bir gönderme olarak da yorumlanabilir. Burada annenin çocuğa uzattığı meyveler gibi; özellikle Rönesans Dönemi'nde ve sonrasında Meryem'i çocuk İsa'ya üzüm uzatırken ya da avuçlarında üzüm tutarken betimleyen çok sayıda resim vardır. Hans Burgkmair'in “Üzümlü Madonna” (*Madonna with Grape* 1510, Germanisches Nationalmuseum), Lucas Yaşlı Cranach'ın

“Üzümlü Meryem ve İsa” (*Madonna and Child with Grapes*, yak. 1537, Minneapolis Sanat Enstitüsü), Pierre Mignard’ın “Üzümlü Meryem” (*The Virgin with Grape*, 1640’lar, Louvre Müzesi, Şekil 11) gibi eserleri, Meryem ve çocuk İsa’yı üzüm salkımlarıyla betimleyen eserlere örnek verilebilir. Bu tasvirlerin ikonografisinde üzüm, Havarilerin Komünyonu’nda sunulan şarabı ve İsa’nın kanını sembolize eder.

Eski Ahit metinlerinde, şarap ve üzüm şarabı üzerinden İsa’ya atıfta bulunan pek çok âyet vardır. Bu âyetler İsa’nın kanı ile şarap arasında sembolik bir benzerlik ifade eder. Matta 26: 27-30, Markos 14: 23-25 ve Luka 22: 17-20’deki ayetlerde geçen şarap, İsa’nın çarmıha gerilmeden önce havarileri ile yediği son akşam yemeğinde (*Havarilerin Komünyonu*) İsa’nın kanını simgeler ve ayetlerde bu açıkça belirtilmiştir. Asma ve şarabın cennet bahçesi ile ilişkilendirilmesi Yahudi geleneklerinde mevcuttur. Bu gelenekler, bahçenin sakinlerinin kullanımı için bahçeden bir şarap nehrinin aktığını ve “Bilgi Ağacı”nın bir asma olduğunu ileri sürer. Tufandan sonra Nuh’un diktiği asmanın da cennet bahçesinden geldiği düşünülmüştür. (Kaya Zenbilci, 2020b, s. 120-121).

Şekil 11. The Virgin with grapes, Pierre Mignard, Yağlıboya, 121 x 94 cm, 1640’lar, Louvre Müzesi, Paris (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pierre_Mignard_-_The_Virgin_of_the_Grapes_-_WGA15663.jpg)

Cassatt, pastel boyayı yoğun bir şekilde kullanarak Edgar Degas gibi resimler yapmıştır (Şekil 6). Belli konuları (anne-çocuk ikilisi gibi) tekrarlaması, balerinler serisindeki gibi, belli temaları yineleyen Degas’dan da ilham almış olduğunu akla getirir. Degas bu konuda şöyle demiştir: “Aynı konuyu tekrar tekrar yapmak, on kez gereklidir, belki yüzlerce kez. Sanatta hiçbir şey şans değildir”. Cassatt, pastel tekniğini, bitmemiş bir çalışması olan “Tarlada Papatyalar” eserinde de kullanmıştır.

SONUÇ

Araştırmada Cassatt’ın “Çocuğuyla Oynayan Anne” isimli resmi hangi açılardan diğer çocuklu çalışmalarından ayrılmaktadır, Cassatt’ın bu eserini yapma amacı nedir ve içeriğinde sembolik bir anlam olup olmadığı soruları bu tablo üzerinden araştırılmaya çalışılıp cevaplandırılmıştır. Araştırma yapılırken resim betimlenilerek ikonografik çözümlene yapılmıştır. Mary Cassatt’ın ilgili eseri ve konu seçkisi üzerinden ressamın sanat hayatını değerlendirilmiş ve ressamın çalışmasıyla ilgili alanyazına Türkçe olarak ilk kez katkı sağlanmıştır. Bu bağlamda Mary Cassatt’ın hem Amerikan ve Avrupa kültüründe yetişmesi, hem de 19. yüzyıl ressamı olması nedeniyle çalışma içinde 19. yüzyılda Amerikan ve Avrupa resim sanatına da yer verilmiştir. Mary Cassatt’ın eserlerindeki konu seçkisini yorumlamak, onun nasıl bir yaşantı sürdürdüğü konusunda bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Bu nedenle ressamın biyografisine değinilmiş ve üslubunu belirgin biçimde ortaya koyan eserleri seçilerek, çalışmada bu eserler de değerlendirilmiştir.

Mary Cassatt, Paris’teki Fransız İzlenimcileriyle çalışmaları sergilenen tek Amerikan sanatçısıdır. Cassatt, kadınları, sanatçı neslinin enerjik bir grup olarak izlediğini belirtmiştir. Cassatt’a göre çocuklar doğal ve dürüsttür bu yüzden onları resimlerine konu edinmiştir. Seçkin bir ressam olarak Cassatt kariyeri boyunca pek

çok yağlıboya, pastel, çizim ve baskı çalışmaları yapmıştır. Dönemin tüm izlenimci ressamı manzara, eğlence hayatı, gece hayatı gibi çeşitli alanlarda çalışırken Cassatt kadın ve ev gibi geleneksel hayatın temsilciliğini yapmıştır. Bu durum onu en iyi kadın ve çocuk resimleri yapma noktasına getirmiştir. Hiçbir erkek izlenimci ressam kadın ve çocuk resimlerinde onunki kadar başarılı olamamıştır. Mary Cassatt hiçbir zaman manzara resmi veya diğer izlenimcilerin yaptığı türde resimler yapmamış kendi tarzını oluşturmuştur. İzlenimcilikle tanışmasını aslında hayranı olduğu ve etkilendiği Fransız izlenimci Edgar Degas'ya borçludur.

Araştırmamızda kullanılan Mary Cassatt resimlerinde çocuklar kimi zaman tek, kimi zaman ise yanında başka bir çocukla birlikte görülmektedir. Ayrıca çocuklar yanlarında anneleriyle de izlenilmektedir. Kadın figürleri ise bazen tek bazen de bir başka kadınla bir arada ortaya çıkar. Anneler çocuklarıyla bir aradayken sıra sıra onları kucağında tutarlarken, ara sırada dizlerinin dibinde, kendi işleriyle uğraşırken, doğal halleriyle sunulmuştur. Resimleri günlük hayattan olabildiğince doğal ev halinden ve günlük yaşantıdan alınmış anlık fotoğraf görüntüsü gibidir. Figürlerdeki kişilikler gerçekçi olarak durmaktadır. Figürler izleyiciye doğrudan bakmamaktadır. Erkek figürü ise Cassatt'ın çok az çalışmasında görülmektedir. Bu durum feminist kişiliği ile ilişkilendirilebilir. Resimlerinde keskin çizgiler ve koyu renkler kullanmamıştır. Çocuklar ilgilerini çeken işleriyle meşgul olarak kimi zaman cepheden, kimi zaman yarı sırtı dönmüş durumdadır. Resimlerde doğrudan bir anlatım söz konusudur. Renkler canlı ve aydınlık olup; kompozisyonlar tuvale tam boyutta yerleştirilmiştir.

Kadınlar genellikle birbirleriyle yakın yaş grubundayken, çocuklar çeşitli yaş gruplarına ait durumdadır. Kadınlar tamamen dönemin uzun giysileri içerisindeyken çocuklar kısa kollu elbiseleriyle resimlenmiştir. Ortak bir özellik olarak kadınlar bazen şapkalı, bazen şapkasız durumdadırlar, çocuklar da bazen şapkalı bazen şapkasızdır.

Bizans'ta Meryem'in anlamı, Meryem Ana yerine "Theotokos" ya da "Tanrı'nın Annesi"ydi. Buna göre kurtuluşun Tanrı'nın reenkarnasyonu anında sadıklara teslim edildiğine inanılıyordu. Bu teolojik kavram, Meryem'in oğlunu tuttuğu imgesinde resimsel bir biçim almıştır.

15. ve 16. yüzyıllar, İtalyan ressamın repertuarlarını tarihî olayları, bağımsız portreleri ve mitolojik konuları içerecek şekilde genişlettikleri bir dönemken, Hıristiyanlık kariyerlerinde güçlü bir yer tutmuştu. Bu çağın çoğu sanat eseri kutsal kabul edilmektedir. Dinî konular arasında Eski Ahit'ten konular ve azizlerin görüntüleri yer alırken, Meryem Rönesans ikonografisinde baskın bir konu olarak kalmıştır.

Bu konuya yönelen en seçkin 16. yüzyıl İtalyan ressamlarından bazıları Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raphael, Giorgione, Giovanni Bellini ve Titian'dı. Özellikle sayısız çalışmaları bulunan diğer ressamlar Fra Angelico, Fra Filippo Lippi, Mantegna ve Piero della Francesca tarafından 15. yüzyıl Meryem görüntülerinin temelleri üzerinde geliştirilmiştir. Meryem ve çocuk İsa konuları, Erken Hollanda resminde ve Kuzey Avrupa'nın geri kalanında da aynı derecede popüler olmuştur.

Araştırmada yer verilen "Çocuğuyla Oynayan Anne" isimli resimde figürlerin üzerindeki beyaz renk Antik Çağ'dan itibaren yüklenen anlamıyla kutsallığı, huzuru, saflığı ve masumiyeti temsil etmektedir. Figürler duruşları, giysilerindeki beyaz rengin ağırlığı, gösterilişleriyle izleyiciye aslında Meryem ve çocuk İsa ikonografisini sunar gibidir.

Sahne açık bir alanda, doğal bir anlık görüntü yansıtması nedeniyle de Meryem ve çocuk İsa sahnelerini düşündürmektedir. Cassatt'ın "Çocuğuyla Oynayan Anne" resmi diğer anne ve çocuk resimleri ile karşılaştırıldığında ise figürlerde beyaz renk kullanımının yoğunluğu göze çarpmamaktadır. Cassatt'ın diğer resimlerinde figürler başta olmak üzere, tamamen koyu renklerle donatılmış bir atmosfer söz konusudur. Figürler, günlük hayatın içindeki sıradan görüntüleri oluşturmaktadır. "Çocuğuyla Oynayan Anne" Meryem ve İsa ikonografisine gönderme yaparak çocukların geleceğin sembolü olduğunu, tüm insanlığın onların iyi yetişmesiyle, huzura ve mutluluğa ulaşacağını, kısacası varolabileceğini izleyiciye hatırlatır. Resim Meryem ve İsa figürünün sembolik modern bir dönüşümü olarak yorumlanabilir. Cassatt eski ustaların çalışmalarını kopyalamak için sık sık Avrupa'ya gitmiş orada eğitim almış, özellikle Rönesans Dönemi ressamlarının çalışmalarından çok etkilenecek, o çalışmalarını yeniden yorumlamıştır. Rönesans ressamlarının da Meryem ve İsa figürlerini geniş çapta çalışmış olması, "Çocuğuyla Oynayan Anne" resminde Cassatt'ın eski ustalardan etkilenip yaşadığı çağda Meryem ve çocuk İsa figürü resmini yapmak istemiş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

Cassatt, aynı zamanda, kadının temel görevinin öncelikle ev ve çocuklar olduğunu resimlerinde anlatmaya çalışmış; fakat yaşadığı dönemin kadına yüklediği geleneksel rolleri kabul etmeyip, ressam olarak feminist yönünü ortaya koymuştur. Aslında hayatı boyunca hiç evlenmemiş olması; buna rağmen resimlerinde hep yaşadığı dönemin geleneksel konularını, başta annelik olgusu ve kadın imgesi olmak üzere, sık sık çalışmış olması çelişkilerle kuşatılmış bir kadın ressam olduğu gerçeğini akıllara getirmektedir.

KAYNAKLAR

- Bachmann, D. ve Piland, S. (1978). *Women Artists: An Historical, Contemporary and Feminist Bibliography*. Scarecrow Press.
- Baker, E. ve Thomas, B. (1973). *Art and Sexual Politics; Women's Liberation, Women's Artists, and Art History*. Collier.
- Beverly, H. (1945). *American Painting 1754–1954 Metropolitan Museum of Art Bulletin, New ser.* The Metropolitan Museum of Art.
- Chaillot, C. (2019). The Virgin Mary Theotokos In Orthodox Piety. C. Maunder (Ed.). In: *The Oxford Handbook Of Mary*. (pp. 122-139). Oxford University Press.
- Clinton, C. (1984). *The Other Civil War: American Women in the Nineteenth Century*. Hill and Wang.
- Clinton, C., & Lunardini, C. (2000). *The Columbia Guide to American Women in the Nineteenth Century*. Columbia University Press.
- Cott, N. (1992). *History of Women in the United States*. Part 6, Working the Land. K. G. Saur.
- Earls, I. (1987). *Renaissance art: a topical dictionary*. Greenwood Press.
- Green, H. (1983). *The Light of the Home: An Intimate View of the Lives of Women in Victorian America*. Pantheon Books.
- Howat, J., & Pilgrim, D. (1973). *American Impressionist and Realist Paintings and Drawings from the Collection of Mr. and Mrs. Raymond J. Horowitz*. The Metropolitan Museum of Art.
- Kaya Zenbilci, İ. (2019). Trabzon'da Geç Osmanlı Dönemine Ait Bir Kapusen Yapısı: Sancta Maria Trapezuntis Katolik Kilisesi. N. Karaer, K. Kartal, N. Nehir (Ed.) In: *Eskiçağ ve Sanat Tarihinde Yeni Yaklaşımlar* (pp. 37-91). Iksad Publications.
- Kaya Zenbilci, İ. (2020a). "Selanik'teki Bizans Kültürü Müzesi Koleksiyonunda Yer Alan Meryem 'Hodegitria Deksiokrstousa' İkonası ve Paralel Örnekler". *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Sonbahar-Özel Sayı I/I: 100-114.
- Kaya Zenbilci, İ. (2020b). "Meyvelerle Yaratılan Cennet: Bizans Sanatında Meyve İmgelerinin Anlamı". E. Beksaç ve diğerleri (Ed.). In: *Sanatta Tema: Yemek* (pp. 117-159). Hiperyayın.
- Lasareff, V. (1938). "Studies in the Iconography of the Virgin". *The Art Bulletin*, 20(1): 26–65.
- Nees, L. (2002). *Early medieval art*. Oxford University Press.
- Nemser, C. (1973). *The Journal of Aesthetic Education*. University of Illinois Press.
- Powel, L. (1954). "The American Wing". *Metropolitan Museum of Art Bulletin, New ser.*, 12. New York: The Metropolitan Museum of Art.
- Rewald, J. (1961). *The History of Impressionism*. Museum of Modern Art.
- Schiller, G. (1971). *Iconography of Christian Art* by Gertrud Schiller.
- Serullaz, M. (1998). *Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi*. Remzi Kitabevi.

Stevenson, I., & Monro, K. (1948). *Index to Reproductions of American Paintings: A Guide to Pictures Occurring in More Than Eight Hundred Books*. H.W. Wilson Company.

Sweet, A. (1954). *Sargent, Whistler and Mary Cassatt Art Institute*. Chicago: Art Institute.

Taylor, F. (1950). *A Report on American Art Metropolitan Museum of Art Bulletin*. The Metropolitan Museum of Art.

Verdon, T. ve Rossi, F. (2005). *Mary in Western Art*. Washington, D.C.

Görsel Kaynaklar

Şekil 1. Erişim adresi: <https://www.aaa.si.edu/collections/items/detail/mary-cassatt-4001>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 2. Erişim adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/10425>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 3. Erişim adresi: <https://www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 4. Erişim adresi: https://www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html#slide_5, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 5. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/biography/Mary-Cassatt>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 6. Erişim adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436121>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 7. Erişim adresi: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-mary-cassatt-painted-domestic-life-way-male-impressionists>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 8. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/biography/Mary-Cassatt>, Erişim tarihi: 5.08.2020

Şekil 9. Erişim adresi: https://www.nga.gov/features/slideshows/mary-cassatt-selected-paintings.html#slide_4, Erişim tarihi: Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 10. Erişim adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/10404>, Erişim tarihi: 5.08.2020.

Şekil 11. Erişim adresi: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pierre_Mignard_-_The_Virgin_of_the_Grapes_-_WGA15663.jpg, Erişim tarihi: 08.02.2021.